

Kittilän kunta

Vuosien 2026-28 talousarvion ja -suunnitelman laadintaohje

Kittilän kunnan hallintosäännön 75 §:n mukaan kunnanhallitus hyväksyy suunnittelukehykset ja talousarvion laadintaohjeet. Kunnan talousarvio ja taloussuunnitelma ovat kuntastrategian toteuttamisen ja seurannan keskeinen väline.

Kittilän kunnan talousarvion laadinnan lähtökohtana ovat kuntastrategia, vuoden 2024 tilinpäätös, vuoden 2025 alkuvuoden toteutuma ja koko vuoden 2025 ennuste.

Tällä ohjeella annetaan talousarvion laadinnalle perusteet eli aikataulu, strategiset perusteet, taloudelliset lähtökohdat sekä käytännön ohjeita.

Kuntalain asettamat velvoitteet talousarvion laadinnalle

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on myös hyväksyttävä taloussuunnitelma suunnittelukaudeksi. Suunnitelmakausi kattaa vuodet 2026-2028.

Talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Kittilän kunnalle on kertynyt taseeseen ylijäämää edellisiltä vuosilta vuoden 2024 loppuun mennessä noin 56,7 miljoonaa euroa, joten kuntalaissa mainittua alijäämän kattamisvelvollisuutta ei kunnalla tällä hetkellä ole.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja –suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Kuntalaisten osallistuminen

Kittilän kunta jatkaa osallistuvan budjetoinnin perinnettä. Osallistuva budjetointi toimeenpannaan kunnanhallituksen tasolla. Käytettävissä on yhteensä 30.000 euroa. Kuntalaiset ja yritykset voivat tehdä kunnan palvelujen kehittämiseen liittyviä esityksiä. Kunta tiedottaa erikseen osallistuvan budjetoinnin toteuttamisesta ja aikataulusta alkuvuonna 2026.

Kittilän kuntastrategia

Kittilän kuntastrategian (Päivitetty Kvalt 17.6.2024 § 52) mukaan kunnan arvot ovat luonto, inhimillisuus, vieraanvaraisuus ja edelläkävijyys (LIVE).

Päivitetyn kuntastrategian kuutena painopistealueina ovat:

- Kittilässä on innostava toimintakulttuuri
- Kittilässä on parhaita kuntapalveluita
- Kittilä toimii kehitys- ja menestysalustana
- Kittilässä elämä on ympärivuotista ja kansainvälistä

Kunnan visiona on Kittilä – puhdasta kultaa. Taustalla on ajatus, että Kittilä on puhdasta kultaa monella eri tasolla. Visio perustuu kunnan tehtävään, joka on vaalia kuntalaisten hyvinvointia sekä kunnan elinvoimaa.

Kuntastrategia ja kunnan visio tulee sisällyttää talousarvion ja –suunnitelman 2026-2028 valmisteluun huomioimalla ne muun muassa talousarvion ja toimielimien, kuten lautakuntien, kunnanhallituksen ja valtuuston tavoitteissa, mittareissa, henkilöstön kehityskeskusteluissa ja osastopalavereissa ja koko kuntakonsernissa sekä kunnan tilaisuuksissa ja viestinnässä.

Toimielinten ja kunnan toimialojen tulee hyväksyä kuntastrategian jalkauttamiseksi ja päätöksenteon järkevöittämiseksi vuosikellot helmikuun 2026 loppuun mennessä.

Talousarvion laadinnan yhteydessä tulee laatia hankintakalenteri, josta nähdään olennaisten hankintojen ajoittuminen kunnan toiminnassa.

Talousarvion valmisteluaikataulu

9.6.2025	Talousarvion raami ja ohjeistus	Johtoryhmä
17.6.2025	Talousarvion raami ja ohjeistus	Kunnanhallitus
13.10.2025	Talousarvioesitysten käsittely lautakunnissa ja työllisyysaluejaostossa viimeistään	Lautakunnat
21.10.2025	Veroprosenteista päättäminen	Kunnanhallitus
3.11.2025	Talousarvioseminaari	Valtuusto, johtoryhmä
10.11.2025	Veroprosenteista päättäminen	Kunnanvaltuusto
Marraskuu 2025	Talousarvioesitys	Yhteistoimintaelin
18.11.2025	Talousarvioesityksen esittely	Kunnanhallitus
2.12.2025	Kunnanjohtajan talousarvioesityksen käsittely	Kunnanhallitus
15.12.2025	Talousarvio- ja suunnitelma hyväksyntä	Kunnanvaltuusto
Tammikuu 2026	Talousarvion täytäntöönpano-ohje	Kunnanhallitus

Talousarviotekstien laadinta ja toiminnallisten tavoitteiden asettaminen

Käyttötaloulosaa laadittaessa toimialojen tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että toiminnalliset tavoitteet ovat kuntastrategiasta johdettuja, mahdollisimman selkeitä ja mitattavissa olevia.

Tavoitteena on, että talousarviokirjan sisältöä tiivistetään selvästi aiempaan verrattuna, jotta taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet käyvät kirjasta entistä paremmin esille. Toimialat laativat talousarviokokouksiinsa tarvittavat talousarviokirjaa täydentävät esityksensä.

Kittilän kunnan v.2026-2028 taloussuunnittelun lähtökohtatilanne

Talousarvion laadinnan lähtötilanteessa Kittilän kunnan tilanne näyttää kohtuullisen hyvältä taloudellisesti. Kunnan taseessa on kertyneitä ylijäämiä noin 56,7 miljoonaa euroa. Lainaa oli vuoden 2024 lopussa 448 euroa per asukas eikä uutta lainaa ole vielä otettu vuonna 2025. Vuoden 2025 osalta talousarvion mukainen tavoiteltu ylijäämä on 6,2 milj.euroa. Vaikka näyttää siltä, että kaivosmineraaliveron osalta toteutuma alitti talousarvion määrän 0,5 milj.eurolla niin kaikki verotulot vuonna 2025 yhteensä olisivat suunnitellulla tasolla. Poistojen osalta toteutuma tulee ylittämään talousarvion arviolta 0,5 milj.eurolla johtuen siitä, ettei talousarviota tehtäessä ole huomioitu kaikkien uusien investointien osalta poistoja. Tämän vuoksi tilikauden ylijäämä olisi ennakoitua alhaisempi jos muissa erissä ei synny vastaavan suuruista positiivista muutosta.

Kunnassa on suunniteltu vuosille 2026-2027 merkittävät määrät investointeja. Vuoden 2025 talousarvion nettoinvestointien määrä on 19,1 miljoonaa euroa, vuoden 2026 taloussuunnitelman yhteensä 17,8 miljoonaa euroa ja vuoden 2027 yhteensä 5,7 miljoonaa euroa.

Verotulot ja valtionosuudet

Verotulojen ennustamisessa käytetään apuna Kuntaliiton veroennustekehikkoa, josta viimeisin päivitys on toukokuulta. Verokehikon laadinnassa on käytetty apuna Verohallinnon verotilastoja. On huomioitava, että ennusteet voivat vielä muuttua merkittävästi.

Lähtökohtana talousarvion laadintaohjeistukselle on veroprosenttien pysyminen ennallaan.

1000 euroa	TP2024	TA2025	ENNUSTE 2025	ENNUSTE 2026
Kunnallisvero	11 872	11 303	11 499	12 307
Yhteisövero	5 253	5 196	5 400	5 899
Kiinteistövero	8 991	8 959	9 023	9 044
Kaivosmin.vero	0	2 500	2 021	2 000
Verotulot yhteensä	26 116	27 958	27 943	29 250

1000 euroa	TP2024	TA2025	ENNUSTE 2025	ENNUSTE 2026
Peruspalvelujen valtionosuus	10 517	11 868	11 861	11 638
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	160	77	358	358
Verotulomenetyksen kompensatio ja lykkäysmenettely	1 207	761	788	838
Yhteensä	11 884	12 706	13 006	12 833

Valtionosuuksien ennuste perustuu Kuntaliiton 3.6.2025 laskelmaan.

Verotulo- ja valtionosuusennusteet ensi vuodelle päivittyvät syksyn aikana ja päivitettyt luvut huomioidaan

talousarvion laadinnan edetessä. Jos ennusteet muuttuvat huomattavasti, voi kunnanhallitus päivittää ja tarkentaa tätä ohjeistusta.

Käyttötalousosa

Talousarvion laadinnan pohjaksi toimialoille asetetaan toimintakateraat eli nettotoimintakustannusten tasot, joita tulisi talousarvioesityksissä tavoitella. Kuitenkin teknisen lautakunnan osalta toimintakateraan sijaan asetetaan tavoiteltu toimintakulujen taso. Raamien pohjalla on vuoden 2025 talousarvio huomioiden tässä vaiheessa tiedossa olevat muutokset tuotoissa ja kuluissa.

Raamit 2026 toimialoittain:

1000 euroa	TP2024	TA2025	RAAMI 2026
<i>Toimintakate:</i>			
Koululautakunta	19 516	21 123	21 707
Kunnanhallitus	5 472	6 416	6 709
Hyvinvointilautakunta	4 105	4 546	4 841
Kideve Elinkeinopalvelut	403	565	627
Rakennus- ja ympäristölautakunta	95	275	290
Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysaluejaosto	0	1 152	992
<i>Toimintakulut:</i>			
Tekninen lautakunta	10 236	11 989	12 600

Käyttötalouden kulujen osalta on erittäin tärkeää pyrkiä löytämään taloudellisia, nykyaikaisia tapoja organisoida palveluja. Lautakuntien ja Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysjaoston talousarvioesityksissä tulee selkeästi tuoda esille, kuinka taloudellisuuden ja kehittämisen näkökulma sisältyy talousarvion tavoitteisiin. Lautakunnat tarkastavat maksut ja taksat. Maksut peritään lakien ja asetusten mukaan. Pyritään lisäämään toimintatuottoja siltä osin kuin se on mahdollista. On selvítettävä valtion ja EU:n rahoitusmahdollisuuksia ja haettava Kittilän kunnan kannalta tarpeellista strategian mukaisten tavoitteiden saavuttamista edistävää rahoitusta.

Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalueen osalta talousarvioesitys lähetetään yhteistoimintasopimuksen mukaisesti alueen sopijakunnille lausunnoille 30.9.2025 mennessä.

Käyttötalousosan sitovuus valtuustoon on toimialojen lautakuntataso nettona (Toimintatuotot-toimintakulut =Toimintakate) lukuunottamatta teknisen lautakunnan alaista toimintaa. Teknisen lautakunnan toimialueella käyttötalousosan sitovat erä on toimintamenot.

Tuloslaskelmaosa

Veroprosenttien pysyessä ennallaan ja huomioiden verotuloennusteet sekä ennakkolaskelmat valtionosuuksista päädyttäisiin esitetyillä toimialojen raameilla 9,6 miljoonan euron vuosikatteeseen, mikä kattaa vuotuisten poistojen määrän. Vuosikatetta heikentää kulujen kasvu. Lähtökohtana talousarvion laadintaohjeistukselle on veroprosenttien pysyminen ennallaan.

1000 euroa	TP2024	TA2025	RAAMI 2026
Toimintakate	-28 448	-32 397	-33 643
Verotulot	26 116	27 958	29 250
Valtionosuudet	11 884	12 706	12 833
Rahoitustuotot ja -kulut, netto	4 234	1 432	1 200
Vuosikate	13 786	9 698	9 640
Poistot ja arvonalentumiset	-4 029	-4 131	-4 900
Tilikauden tulos	9 757	5 567	4 740
Tilinpäätössiirrot	86	597	560
Tilikauden yli/alijäämä	9 842	6 163	5 300

Investointiosa

Talousarvion investointiesitysten tulee olla hyvin perusteltuja. Toimialajohtajat toimittavat investointitarpeet tekniselle johtajalle 31.8.2025 mennessä.

Rahoitusosa

1000 euroa	TP 2024	TA 2025	RAAMI 2026
Toiminnan rahavirta	12 702	9 198	9 640
Investointien rahavirta	-11 995	-18 610	-17 805
Toiminta ja investoinnit netto	707	-9 412	-8 165
Antolainauksen muutokset	-1 641	-2 000	0
Lainakannan muutokset	-1 525	11 412	8 165
Muut maksuvalmiuden muutokset	3 066	0	0
Rahoituksen rahavirta netto	-100	9 412	8 165

RAHAVAROJEN MUUTOS	608	0	0
Lainakanta	3 066	14 477	22 642
Lainakanta euroa/asukas	448	2 122	3 312
Asukasluku	6837		

On huomattava, että jos vuoden 2025 investoinnit eivät toteudu talousarviossa esitetyn mukaisina ei myöskään lainakanta kasva vuoden 2025 lopussa suunnitellulle tasolle. Tätä ohjetta laadittaessa ei ole ollut vielä saatavilla päivitettyä ennustetta kuluvan vuoden investointien toteutumisesta.

Henkilöstösuunnittelu

Henkilöstömäärien ja henkilötyövuosien budjetointi

Talousarviossa esitetään suunnitellut henkilömäärät vastuualueittain henkilötyövuosina 0,25 henkilötyövuoden tarkkuudella. Vakinaisessa ja määräaikaisessa palvelussuhteessa olevien henkilöiden määrä ja henkilötyövuodet eritellään talousarviokirjaan.

Henkilötyövuosi tarkoittaa yhden henkilön kokopäiväistä työpanosta vuoden aikana. Osa-aikaisen työntekijän osalta lasketaan työaikaprocentin mukainen osuus eli esim. 60% työaika = 0,6 htv. Vastaavasti osavuotinen työ suhteutetaan työkuukausien mukaan. Pitempiä palkattomia jaksoja ei lasketa mukaan henkilötyövuosiin jos sijaista ei oteta ko.ajalle.

HENKILÖTYÖVUODET 2024-2028	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Vakinaiset					
Kokoaikaiset					
Osa-aikaiset					
Vakinaiset yhteensä	0	0	0	0	0
Määräaikaiset					
Kokoaikaiset					
Osa-aikaiset					
Määräaikaiset yhteensä	0	0	0	0	0
Yhteensä (vakinaiset ja määräaikaiset)	0	0	0	0	0

Henkilöstökulujen budjetointi

Palkkahallinnosta toimitetaan elokuun loppuun mennessä toimialoille Populus -järjestelmästä henkilöluettelot palkkatietojen kera. Henkilöluetteloiden oikeellisuus tulee tarkastaa ja tehdä tarvittavat muutokset talousarviota laadittaessa. Näissä luetteloissa näkyviin palkkasummiin lasketaan mukaan arvioitu palkkojen korotus sisältäen yleiskorotusten lisäksi mahdolliset muut korotukset sekä muutokset henkilöstökokonaisuudessa. Korotusprosenttina laskennassa käytetään 4,5 % elokuun tasosta laskettuna. (Elokuun 2025 toteutumisissa ei näy vielä vuoden 2025 paikalliset järjestelyerät eikä yleiskorotukset). Opiferus -taloussuunnittelujärjestelmä laskee automaattisesti palkkojen päälle henkilösivukulut.

Taloussosasto toimittaa toimialoille arviot Kevan tasausmaksujen määristä kustannuspaikoittain.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman laatiminen

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman laatimisen osalta annetaan erillinen ohjeistus toimialoille. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman laatiminen tehdään alkusyksyn aikana ja varmistetaan, että talousarvioesitykset pohjautuvat henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa annettuihin tietoihin.

Poistojen määrä

Taloussasto ilmoittaa nykyisen käyttöomaisuuden poistojen määrän kustannuspaikoittain. Uuden investoitavan käyttöomaisuuden osalta poistojen määrät arvioidaan erikseen yhteistyössä taloussaston kanssa.

Sisäiset erät

Sisäisistä eristä (sisäiset vuokrat, ravintopalvelujen ateriaveloitukset, muut sisäiset) tiedot tulee toimittaa taloussastolle viimeistään 15.9.2025. Näiden osalta tiedot tulee ilmoittaa myös taholle, jolle suunnitellaan palvelun tai tavaran myynnin kohdistuvan. Näin voidaan varmistaa, että ostavalla kustannuspaikalla on oikeat luvut.

Riskienhallinnan suunnittelu

Taloussarvion laadinnan yhteydessä toimialat analysoivat riskinsä. Riskianalyysi perustuu uhka-arvioon, jossa huomioidaan riittävästi toimintaympäristön muutokset. Toimialat arvioivat riskianalyysin perusteella vastuualueeltaan merkittävimmät toimintaa ja strategisten tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskitekijät tulevalle vuodelle. Samalla tehdään suunnitelma olennaisten riskien hallitsemiseksi.

Konserniyhteisöjen tavoitteet

Kunnan konsernijohto, tytäryhteisöjen toimitusjohtajat ja hallituksen puheenjohtajat pitävät syyskuun loppuun mennessä yhden suunnittelu- ja neuvottelutilaisuuden kunnan ja yhteisöjen strategioiden yhteensopivuuden varmistamiseksi ja toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden asettamiseksi.